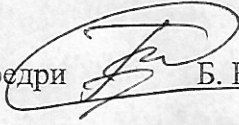


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов
Кафедра класичної філології

Затверджено

На засіданні кафедри класичної філології
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.09.2023 р.)

Завідувач кафедри  Б. В. Чернюх

Силабус навчальної дисципліни

«Антична культура у сучасному світі»,

що викладається в межах ОП «Класична філологія та англійська мова» другого
(магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 035.

Філологія

**Силабус курсу «Антична культура у сучасному світі»
2023–2024 навчального року**

Назва курсу	Антична культура у сучасному світі
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра класичної філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03-Гуманітарні науки, 035 Філологія
Викладачі курсу	Содомора Андрій Олександрович, кандидат філологічних наук, професор кафедри класичної філології
Контактна інформація викладачів	andrij.sodomora@lnu.edu.ua, тел. (032) 2394138 https://lingua.lnu.edu.ua/employee/sodomora-andrij-oleksandrovyeh м. Львів
Консультації по курсу відбуваються	щовівторка, 13.00-14.30 год. (вул. Університетська, 1, ауд. 436) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://lingua.lnu.edu.ua/course/antychna-poeziia
Інформація про курс	Дисципліна «Антична культура у сучасному світі» є однією із вибіркових дисциплін зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.08 Класичні мови та літератури (переклад включно), яка викладається у 2 семестрі магістратури в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс присвчено вічним темам людства: війна і мир, страх і надія, місто і село, філософія і поезія, суспільство і людина і багато інших. Робиться акцент на неперервній тяглоті роздумувань над цими проблемами, на актуальності антиної традиції. Показується різне і спільне в античному і сучасному способі формулювання і вирішення ключових проблем
Мета та цілі курсу	навчити студентів розуміти античну поезію, дати відомості про роль різномовних мовних засобів у творенні образності твору.
Література для вивчення дисципліни	Базова: <ol style="list-style-type: none"> 1. Індро Монтанеллі. Історія греків. Львів, «Літопис», 2010. 2. Гесіод. Походження богів. Роботи і дні. Львів, «Апріорі», 2018. 3. Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020. 4. Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020. 5. Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016. 6. Андрій Содомора. Афористичні етюди. Львів, «Апріорі», 2016. Допоміжна: <ol style="list-style-type: none"> 7. Поль Вейн. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, «Каменярь», 2003. 8. Коррадо Калабро. Я не скажу тобі, що це любов. Львів,

	<p>«Літопис», 2009.</p> <p>Інформаційні ресурси</p> <p>9. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації – http://izbornyk.org.ua/</p> <p>10. The Latin Library: http://www.thelatinlibrary.com (латинські тексти)</p> <p>11. Bibliotheca Augustana: http://www.hs-augsburg.de/~harsch/augustana.html (тексти)</p> <p>12. IntraText Digital Library: http://www.intratext.com/Catalogo/ (тексти + конкорданції)</p> <p>13. Perseus Project: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/collection?collection=Perseus:collection:Greco-Roman (тексти, інші матеріали)</p> <p>14. Bibliographia Latina selecta: http://mvdpoel.ruhosting.nl/bibliografie/indexgeneralis.htm</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	3 кредити ECTS. Лекційні – 16 год, практичні 16 год, самостійна робота – 58 год.
Очікувані результати навчання	<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК).</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>1. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3).</p> <p>2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 7).</p> <p>3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 8).</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>1. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства (ФК 2).</p> <p>2. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки (ФК 3).</p> <p>3. Здатність застосовувати поглиблені знання з класичних та англійської мов для вирішення професійних завдань (ФК 6).</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>1. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування (ПРН 4)..</p> <p>2. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства (ПРН 8).</p> <p>3. Збирати й систематизувати мовні та літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (ПРН 10).</p>

	<p>4. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН 11).</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати: ключові для античної культури концепти, ідеї і їхню історію та еволюцію в античності і в нові часи;</p> <p>Вміти: виявляти в античному матеріалі актуальні сьогодні теми, а в сучасному дискурсі виявляти теми, що ведуть свій початок ще з античності. Інтерпретувати античний текст з погляду актуальних сьогодні культурологічних проблем, показувати специфіку античного і сучасного підходу до ключових проблем людини</p>
Ключові слова	поетика, антична культура, традиція, рецепція культури
Формат курсу	Дистанційний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> Середземномор'я – «колиска європейської культури». Людина і довкілля. Географічний фактор у цивілізаційному поступі. Світ у трьох його поставах. Басейн Егейського моря. Морські шляхи: «І нахилились плавці, й ударили веслами море» (Гомер). Поняття: «культура», «цивілізація», «прогрес», «екологія», «деградація». Від подиву – до науки. Міфологічне й наукове пояснення світу. Гесіод: від млистого Хаосу – до впорядкованого Космосу, порядку в усьому («...порядок – ось що найкраще / для умирущих людей, а найгірше – то непорядок». Гораций: «світлий порядок» (lucidus ordo) у письмі. Овідій: «Людина, що споглядає зоряне небо» (Homo caeli contemplator. Небо в пісенному світі України. Поняття: «космос» (лат. mundus), «мікрокосм», «макрокосм», «гармонія». Діалог. Пісенний діалог людини – з природою, з космосом (<i>красою</i>). Україна й Еллада: аеди – кобзарі; традиція хорового співу (Осип Вітошинський) і театральних вистав (Я. Гаватович) у Галичині; «філологічна» любов в українській народній пісні. Сафо – Маруся Чурай – Леся Українка. Філософські діалоги (розмови): Платон – Сократ – Гораций – Сковорода... Кордоцентризм: серце – і розум. «Золота середина» (aurea mediocritas), рівновага духу (aequanimitas). Гораций в Україні. Відлуння Горациєвого «Carpe diem» в українській поезії (Олександр Олесь. «Чари ночі». Духовний простір. Діалоги в духовному просторі: Шевченко – Овідій, Франко – Гораций, Паскаль – Архілох... Тяглисть думок, образів, настроїв: Гомер – Вергілій – Котляревський; Лукрецій – Антонич... «З нічого ніщо не виникає» (Ex nihilo nihil fit). Архетипи. Символи: Дерево, листя дерев (Гомер – Вергілій – Ст. Руданський: «До дуба» – Іван Франко: «Зів'яле листя», Поль Верлен: «Осіньна пісня», Гарсія Лорка: «Пісня всохлого помаранчевого дерева» (алюзія до першого Псалма)... Джерело: Гораций («гимн джерелу», ода III, 13), М. Зеров –

«Ad fontes»... Камінь, ріка, тополя, дуб, верба, криниця, поле, гай...

7. Вічні теми. **Війна – і мир.** «Іліада» – поема про війну, про силу (Сімона Вейль), про героїв-напівбогів чи твір, у якому засвічується відвічна мрія людини про мир?.. Символи: щит (щит Геракла, щит Ахілла), спис. «Зі щитом – або на ньому», «кинути щита»: героїка «Іліади» – і бойові будні Архілоха, першого європейського лірика і найманого воїна.
8. **Герої античні – герої сучасної війни.** Війна – і погляд у глибину слова: що таке мужність (*virtus*), а що – сміливість, відвага, стійкість? Що таке добро, а що – зло? Що таке любов, а що – ненависть? Що таке патріотизм і в чому таїна прив'язаності до своєї землі? Чому наших ворогів у тоталітарну добу так лякав поетичний заклик «Любіть Україну, всім серцем любіть»?..
9. **Людина і праця.** Гесіод («Роботи і дні»), Вергілій («Георгіки»), Ст. Руданський («Гей, бики!»)... «Праця все перемагає» (*labor omnia vincit*)?.. «Labor improbus» у сучасному світі. Міф про Ерісіхтона (Овідій, «Метаморфози», VIII, 750 наст.); П'єр Ронсар, «До гасінського лісоруба»... «Labor» і «studia» в імператорському Римі. Вергілій в Україні.
10. **Людина і суспільство.** Діоген – Олександр Македонський. Епікурейці, стоїки, «відлюдники», піснярі ваганти («вітрогони»), мандрівні кобзарі, дяки, філософи... Дорога до себе – і дорога до людей. «Поспішай до мене, але до себе – передусім» (Сенека). Вибір людини – і суспільний вибір: «Проти рожна перти...»
11. **Стоїцизм в Україні.** Козацькі моральні засади (стійкість у боротьбі з ворогом, гідність, терпеливість, зневага до багатства, вірність у дружбі, кмітливість) – і їхні корені в античному стоїцизмі. Життєва позиція Івана Франка... Сенека – на лінії вогню у сьогоднішній війні (Артемій Димид, полеглий воїн-герой).
12. **Багатство і вбогість.** Потреби тіла – і потреби душі. Межі достатнього для тіла (*satis*) – і нескінченне прагнення пізнання, духовного зростання і душевного збагачення. Пріоритети нинішньої, *споживацької*, доби. «Несите око»... «Найкраще – це міра» (*metron ariston*) – найважливіша засада еллінської мудрості... «В здоровому тілі – здоровий дух»?.. Спрощена рецепція античних сентенцій.
13. **Місто і село.** Горацій: «В місті тужу за селом, у селі, непосида, – за містом». «Intermezzo» М. Коцюбинського. Міф про Антея – погляд античних у наші дні, в урбанізований світ. «Село» – в місті: «Природу хоч вилами проганяй – вона повертається».
14. **Страх і надія.** Теогнід, Вергілій, Овідій, Сенека... Поняття «надія» у християнському світі. Дія – і надія: «Remigio veloce» (вітрилом і веслом). Страх і надія у наші дні. Поняття «terror» (лат.): чорна тінь – над світом...
15. **Життя і смерть.** «Сон – брат смерті» (Гомер). «Не дай спати ходячому» (Шевченко). Що означає «жити»: мислити (*cogitare*), відчувати (*sentire*), боротися (*militare*), сумніватися (*dubitare*)... ? Життя активне – і споглядальне (*vita active, vita*

	<p>contemplative). Лукрецій – на початку другої книги поеми «Про природу речей». Пліній Молодший – про болісне поєднання тих двох способів життя. Поняття: «обов'язок», «покликання», «відповідальність».</p> <p>16. Контрольне опитування</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці 2 семестру усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з латинської та грецької мов, античної літератури та вступу до літературознавства
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	словесні методи (лекції, бесіди з елементами формування проблемних завдань); наочні методи (мультимедійні презентації); практичні методи (читання, переклад); проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи, спрямованих на активізацію отриманих знань під час аудиторних занять та виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загальнонавчаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>творча робота- максимально 50 балів; поточне оцінювання — максимально 30 балів; самостійна робота — максимально 20 балів Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що при виконанні модульних робіт та складанні іспиту студенти не вдаватимуться до списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні та бали підсумкового тестування. При</p>

	цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість списування, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.
Питання до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що стоїть за словом «освіта»? Що таке розум, а що – мудрість? Як розуміємо вислів Сковороди: «А мой жребій с голяками, но Бог мудрості дал часть»? 2. Як розуміти вислів Сенеки: «Хто всюди є – ніде не є»? 3. Чому у писаній під час війни поезії «Любїть Україну» В. Сосюра наголошує на любові до рідної мови? Пов'яжіть цей твір з поезією С. Воробкевича «Де серце моє». 4. Якою мірою нинішня, орієнтована на споживання, технізована доба відповідає знаній формулі: «Мова – душа народу»? 5. Орієнтуючись на сучасні технічні здобутки, поміркуйте над словами Овідія: «Хитра природо людська, ти сама себе перехитрила: / Надто вигадлива ти, жаль що на шкоду собі». 6. В контексті теми «добро і зло» поміркуйте над третім рядком «Енеїди» Івана Котляревського: «Удавсь на всеє зле проворний» (про Енея). 7. Як розумієте вислів Григорія Сковороди: «Світ ловив мене, але не спіймав»? Яке значення вкладав наш філософ у поняття «світ»? 8. Напишіть свої роздуми на тему «Людина і праця», взявши за епіграф слова Гесіода з його поеми «Роботи і дні»: «Праця – не сором, цуратися праці – сором людині». Які зміни зайдуть у житті людини у процесі роботизації?
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостійна, дискусія,	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання

		гру- пова робо- та)		
1 / 2023 / 2 год	Середземномор'я – «колиска європейської культури». Людина і довкілля. Географічний фактор у цивілізаційному поступі. Світ у трьох його поставах. Басейн Егейського моря. Морські шляхи: «І нахилились плавці, й ударили веслами море» (Гомер). Поняття: «культура», «цивілізація», «прогрес», «екологія», «деградація».	лекці йне	Індро Монтанеллі. Історія греків. Львів, «Літопис», 2010.	
2 / 2023 / 2 год.	Від подиву – до науки. Міфологічне й наукове пояснення світу. Гесіод: від млистого Хаосу – до впорядкованого Космосу, порядку в усьому («...порядок – ось що найкраще / для умирущих людей, а найгірше – то непорядок». Горацій: «світлий порядок» (lucidus ordo) у письмі. Овідій: «Людина, що споглядає зоряне небо» (Homo caeli contemplator. Небо в пісенному світі України. Поняття: «космос» (лат. mundus), «мікрокосм», «макрокосм», «гармонія».	лекці йне	Поль Вейн. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, «Каменярь», 2003.	
3 / 2023 / 2 год	Діалог. Пісенний діалог людини – з природою, з космосом (<i>красою</i>). Україна й Еллада: аеди – кобзарі; традиція хорového співу (Осип Вітошинський) і театральних вистав (Я. Гаватович) у Галичині; «філологічна» любов в українській народній пісні. Саффо – Маруся Чурай – Леся Українка.	лекці йне	Коррадо Калабро. Я не скажу тобі, що це любов. Львів, «Літопис», 2009.	
4 / 2023 / 2 год.	Філософські діалоги (розмови): Платон – Сократ – Горацій – Скворода... Кордоцентризм: серце – і розум. «Золота середина» (aurea mediocritas), рівновага духу (aequanimitas). Горацій в Україні. Відлуння Горацієвого «Carpe diem» в українській	лекці йне	Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020.	

	поезії (Олександр Олесь. «Чари ночі».				
5 /2020 /2 год.	Духовний простір. Діалоги в духовному просторі: Шевченко – Овідій, Франко – Горацій, Паскаль – Архілох... Тяглисть думок, образів, настроїв: Гомер – Вергілій – Котляревський; Лукрецій – Антонич... «З нічого ніщо не виникає» (Ex nihilo nihil fit).	лекції йне	Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016.		
6 /2023 /2 год.	Архетипи. Символи: Дерево, листя дерев (Гомер – Вергілій – Ст. Руданський: «До дуба» – Іван Франко: «Зів'яле листя», Поль Верлен: «Осіння пісня», Гарсія Лорка: «Пісня всохлого помаранчевого дерева» (алюзія до першого Псалма)... Джерело: Горацій («гимн джерелу», ода III, 13), М. Зеров – «Ad fontes»... Камінь, ріка, тополя, дуб, верба, криниця, поле, гай...	лекції йне	Андрій Содомора. Афористичні етюди. Львів, «Апріорі», 2016.	Творче завдання за підсумками першого тематичного модуля, 70 год.	
7 /2023 /2 год.	Вічні теми. Війна – і мир. «Іліада» – поема про війну, про силу (Сімоґа Вейль), про героїв-напівбогів чи твір, у якому засвічується відвічна мрія людини про мир?.. Символи: щит (щит Геракла, щит Ахілла), спис. «Зі щитом – або на ньому», «кинути щита»: героїка «Іліади» – і бойові будні Архілоха, першого європейського лірика і найманого воїна.	лекції йне	Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020.		
8 /2023 /2 год.	Герої античні – герої сучасної війни. Війна – і погляд у глибину слова: що таке мужність (virtus), а що – сміливість, відвага, стійкість? Що таке добро, а що – зло? Що таке любов, а що – ненависть? Що таке патріотизм і в чому таїна прив'язаності до своєї землі? Чому наших ворогів у тоталітарну добу так лякав поетичний заклик «Любіть Україну, всім серцем любіть»?..	лекції йне			
9 /2023 /2 год.	Людина і праця. Гесіод («Роботи і дні»), Вергілій («Георгіки»), Ст. Руданський	лекції йне			

	(«Гей, бики!»)... «Праця все перемагає» (<i>labor omnia vincit</i>)?.. «Labor improbus» у сучасному світі. Міф про Ерісіхтона (Овідій, «Метаморфози», VIII, 750 наст.); П'єр Ронсар, «До гастінського лісоруба»... «Labor» і «studia» в імператорському Римі. Вергілій в Україні.			
10 /2020 / 2 год.	Людина і суспільство. Діоген – Олександр Македонський. Епікурейці, стоїки, «відлюдники», піснярі ваганти («вітрогони»), мандрівні кобзарі, дяки, філософи... Дорога до себе – і дорога до людей. «Поспішай до мене, але до себе – передусім» (Сенека). Вибір людини – і суспільний вибір: «Проти рожна перти...»	лекції йне		
11 / 2023 / 2 год.	Стоїцизм в Україні. Козацькі моральні засади (стійкість у боротьбі з ворогом, гідність, терпеливість, зневага до багатства, вірність у дружбі, кмітливість) – і їхні корені в античному стоїцизмі. Життєва позиція Івана Франка... Сенека – на лінії вогню у сьогоденній війні (Артемій Димид, полеглий воїн-герой).	лекції йне	Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020.	
12 / 2023 / 2 год.	Багатство і вбогість. Потреби тіла – і потреби душі. Межі достатнього для тіла (<i>satis</i>) – і нескінченне прагнення пізнання, духовного зростання і душевного збагачення. Пріоритети нинішньої, <i>споживацької</i> , доби. «Несите око»... «Найкраще – це міра» (<i>metron ariston</i>) – найважливіша засада еллінської мудрості... «В здоровому тілі – здоровий дух»?.. Спрощена рецепція античних сентенцій.	лекції йне	Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020.	Творче завдання за підсумками другого тематичного модуля, 70
13 / 2023 / 2 год.	Місто і село. Горацій: «В місті тужу за селом, у селі, непосида, – за містом». «Intermezzo» М. Коцюбинського. Міф про Антея – погляд античних у	лекції йне	Горацій. Твори. Львів, Апріорі, 2022.	

	наші дні, в урбанізований світ. «Село» – в місті: «Природу хоч вилами проганяй – вона повертається».				
14 / 2023 / 2 год.	Страх і надія. Теогнід, Вергілій, Овідій, Сенека... Поняття «надія» у християнському світі. Дія – і надія: «Remigio veloque» (вітрилом і веслом). Страх і надія у наші дні. Поняття «terror» (лат.): чорна тінь – над світом...	лекції йне	Гесіод. Походження богів. Роботи і дні. Львів, «Апріорі», 2018.		
15 / 2023 / 2 год.	Життя і смерть. «Сон – брат смерті» (Гомер). «Не дай спати ходячому» (Шевченко). Що означає «жити»: мислити (cogitare), відчувати (sentire), боротися (militare), сумніватися (dubitare)... ? Життя активне – і споглядальне (vita active, vita contemplative). Лукрецій – на початку другої книги поеми «Про природу речей». Пліній Молодший – про болісне поєднання тих двох способів життя. Поняття: «обов'язок», «покликання», «відповідальність».	лекції йне	Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016.		
16 / 2023 / 2 год.	Контрольне опитування				